

■ Ziyadxan Əliyev

Naxçıvan. 25 may 2016-cı il. Görkəmli Azərbaycan şairi Hüseyn Cavidin məqbərəsinin yaxınlığında Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri Vasif Talibovun sərəncamı ilə yaradılmış Bəhrüz bəy Kəngərli adına Rəsəmlər Parkının açılışı baş tutdu. Bu mərasimin kulminasiya nöqtəsi isə heç şübhəsiz burada görkəmli fırça ustasının abidəsinin açılışı oldu. Bəhrüz bəy Kəngərlinin bu tunc abidəsinin müəllifi çoxlarının tanımadığı gənc heykəltəraş

müdafiə zamanı Rəssamlıq Akademiyasının rektoru xalq rəssamı, akademik Ömər Eldarovdan bu əsərin Naxçıvanda yer alması üçün addımlar atmasını xahiş etmişdim. Cəmi bir-neçə gündən sonra Muxtar Respublikanın paytaxtadakı nümayəndiliyi əməkdaşının Akademiyaya gəlişindən məlum oldu ki, artıq Bakı-Naxçıvan arasında heykəlin Bəhrüz bəy Kəngərli yurduna aparılması barəsində razılığa gəlinib. Az sonra gipsdən tökülmüş heykəl rəssamın 2002-ci ildə açılmış muzeyində yer tutdu. Bunun ardınca gənc heykəltəraşın özünü də Naxçıvana dəvət etdilər və bu görüş onun həyatının heç vaxt unudulmayacaq bir hadisəsinə çevrildi. İki il keçəndən sonra həmin heykəlin tunclaşmış variantının Nuh yurdunun görməli yerlərindən birində - açıq havada - şəhər məkanında abidələşməsi heç şübhəsiz 30 yaşlı heykəltəraşın böyük uğuru idi və bu, qənaətimizcə, onu gələcək axtarışlara səsləyən bir hadisə sayılmalıdır. Əlavə edək ki, Rahib Qarayevin bu uğuru unudulmadı və Akademiyanın rəhbərliyi onu bir vaxtlar oxuduğu təhsil ocağında pedaqoji fəa-

ri xüsusi yer tutur. Akademiyanın bakalavr pilləsinin diplom işi olan bu heykəldə İtaliya intibahının ən görkəmli nümayəndələrindən sayılan Leonardo da Vinçinin cəlbədiçi və yadda qalan obrazı yaradılmışdır. Oturmuş halda, düşüncələrə dalmış vəziyyətdə təsvir olunan sənətkarın özünə qapalı bu durumunda onun ciddi yaradıcılıq məsələləri ilə baş-başa qaldığı duyulandır. Bir qədər yumşaq, amma oynaq yapma üsulundan və bədii ümumiləşdirmədən istifadə edən gənc müəllif, bununla da obraza xas olan səciyyəvi xüsusiyyətləri və obrazın zəngin mənəvi-yaradıcı tutumunu göstərməyə imkan vermişdir...

Demək lazımdır ki, gənc heykəltəraşın yaradıcılıq axtarışları və ifadə manerası onun seçdiyi mövzudan və qarşısına qoyduğu vəzifədən irəli gələrək tez-tez dəyişir. Rahib Qarayevin portretlərində onun tətbiq etdiyi çoxsaylı plastik improvizələrini müşahidə etmək mümkündür. Əgər o, "Akademik Əliəşrəf Əlizadənin portreti"ndə nə qədər klassik bədii şərhe meyllirdisə, özünün və həmkarlarının portretlərində

Rahib Qarayev

hlərə yeni müəllif münasibəti kontekstində çox maraqlıdır.

Yeri gəlmişkən deyək ki, onun hazırladığı "Akademik Əliəşrəf Əlizadə" əsəri Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının kitabxanasını bəzəyir. Bu cür məsuliyyətli işin icrasının gənc işçi ustasına həvalə olunması heç şübhəsiz ilk növbədə onun istedadına olan inamın göstəricisidir.

Rahib Qarayevin müxtəlif mövzulu əsərlərini yaşlılarından, bir çox hallarda isə yaşlı həmkarlarından da fərqləndirən bir bədii-estetik xüsusiyyət onun plastikanın tərəvətliliyinə nail olmasıdır. Ö.Roden, A.Burdel, A.Cakometti, A.Qolubkina və digər dünyaşöhrətli mütərəqqi işçi ustalarının əsərlərinin forma-biçimini yapma oynaqlığı ilə əldə etmə manerasının onların yaratdıqlarını zamansızlığa və məkansızlığa qovuşdurmasından xəbərdar olan azərbaycanlı heykəltəraş öz yaradıcılığında daha çox plastikanın tərəvətliliyini şərtləndirən bu cür bədii ifadə manerasına meyllidir. Gənc müəllifin "Avtoportret", "Gənc heykəltəraş", "Arifənin portreti", "Samir Kaçayev" və s. əsərlərində yuxarıda vurğuladığımız bədii-estetik məziyyətlərin təcəssümünü görmək mümkündür. Bu ilin aprelində cəbhədə həlak olmuş həmkarı və dostu Samir Kaçayevin portretini Rahib bu günlərdə tamamlayıb. Hazırda isə o, döyüşlərdə göstərdiyi şücaətə görə ölkə prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə "İgidliyə görə" medalı ilə təltif olunmuş şəhid dostunun məzarüstü abidəsi üzərində çalışır. Kompozisiya Samir Kaçayevin Şamaxının Məlhəm kəndindəki məzarı üzərində ucaldılacaq.

Onu düşündürən mövzulara şərti formalarla plastik tutum verilməsi də Rahib Qarayevin yaradıcılığı üçün səciyyəvi xüsusiyyətlərdəndir. Bunu şərtləndirən başlıca səbəb müəllifin müraciət etdiyi mövzulara dərinlikdən nüfuz etməsi ilə onlarda bədii şərtliliklərin tətbiqinə imkan verən mənə-məzmun və forma-biçim tutumunun üzə çıxarılmasıdır. Belə şərtliliklər bir qayda olaraq gənc heykəltəraşa həmin motivləri fəlsəfi tutuma bələməyə, sonda isə tamaşaçı düşüncələrini paralamaq və yaxud da cəmləmək üçün imkan yaradır. Rahibin "Beyin", "Xocalı", "Odlar yurdu" və s. əsərləri bu qəbildəndir. Bu yerde deyək ki, onun Xocalı faciəsinə həsr olunmuş kompozisiyası hazırda Azərbaycan İstiqlal Muzeyinin kolleksiyasındadır.

Gənc işçi ustasının "Kəpənək" əsəri onun park heykəltəraşlığı sahəsində geniş yaradıcı potensiala malik olduğunu göstərir. Kəpənin plastik tutum almış forma-biçiminə bir qədər də gücləndirilmiş rəng çalarları əlavə edən müəllif, sonda plastik tutumun kifayət qədər cəlbədiçi və duyğulandırıcı görkəm almasına nail olmuşdur.

Əgər Rahib Qarayevin yaradıcılığı haqqında düşüncələrimizi ümumiləşdirməli olsaq, ilk növbədə onun müasir ruhlu olduğunu vurğulamalıyıq. Amma onun bu müasirliyi bəzələrinin düşündüyü kimi formanın yersiz və məntiqsiz deformasiyasından yox, bəşəri və düşündürücü mənə-məzmunun rəngarəng plastik axtarışlara tabe etdirilməsindən keçir. Belə işlərsə təkəcə zamanına görə yox, həm də mahiyyətinə görə həmişə müasir olurlar. Elə Rahibin bu vaxta qədər yaratdığı işlərdə olduğu kimi...

PLASTIKANIN POETİKASI

Gənc heykəltəraş Rahib Qarayevin yaradıcılıq axtarışları haqqında...

Bəhrüz Kəngərlinin Naxçıvanda abidəsi

Samir Kaçayev

Rahib Qarayev idi. Həmin heyretlə tamaşa etdiyi bu abidədə Naxçıvan təbiətinin və tarixinin bədii salnaməsini yaradan gənc rəssam həminin arzuladığı görkəmdə idi. Bunu onların üzərində və sözlərində ifadə olunan təqdirlər də təsdiqləyirdi. Bəhrüz bəyin əli fırçalı-rəsm ləvazimatlı Naxçıvan təbiətini seyr edən vəziyyətdə təsvir olunan fiqurunda zamanında milli təsviri sənətimizin inkişafına əvəzsiz töhfələr verən rəssamın ruhunda gəzdirdiyi romantikanın-poetik ruhun ifadəsi kifayət qədər duyğulandırdı.

Bu yerde deyək ki, parkın və abidənin açılışına toplaşan hər kəs bu cəlbədiçi plastika nümunəsinə heyranlığını ifadə etməklə, onun tanımadıqları müəllifi Rahib Qarayev haqqında məlumat almaq istəyirdi. Bu sətirlərin müəllifi Əcəmi yurdunda rəssamlar arasında keçirilən ənənəvi beynəlxalq "Naxçıvan-bəşəriyyətin beşiyi" festivalının iştirakçısı kimi o vaxt abidənin açılışında iştirak etdiyindən və zamanında Azərbaycan Rəssamlıq Akademiyasında Rahib Qarayevə dərs dediyindən müəllif haqqında ətrafdaqılara məlumat vermək vəzifəsini öz üzərinə götürdü. Maraqlananlara bildirildi ki, bu əsər Akademiyanın çox istedadlı bir məzununun 2014-cü ildə ali təhsil ocağının magistr pilləsini bitirən zaman işlədiyi diplom işinin tunc variantıdır.

Xatırladım ki, həmin il Rahib Qarayevin xalq rəssamı Natiq Əliyevin rəhbərliyi altında işlədiyi diplom işinin elmi rəhbəri olduğumdan

Leonardo da Vinçi

liyyətdə dəvət etdilər. İndi o, "Heykəltəraşlıq" kafedrasının müəllimidir.

Gənc heykəltəraşın zaman etibarilə o qədər də uzun olmayan, ancaq məhsuldarlığı ilə seçilən yaradıcılığı axtarışlarla zəngin olmuşdur. O, təhsil illərində (2008-2014) müxtəlif materiallarda yerinə yetirdiyi həmin işləri yerli və xarici sərqi və müsabiqələrdə nümayiş etdirmiş, mükafatlara layiq görülmüşdür. Həmin əsərlərin arasında onun "Leonardo da Vinçi" (2012) əsə-

Kəpənək

daha sərbəstdir, yapma oynaqlığına üstünlük verəndir. Çox vaxt birmənalı qarşılanmayan belə improvizələrin plastik bütövlüyünə və təsirliliyinə nail olmağın çətinliyi müqabilində, o, bu cür yaradıcı axtarışlardan çəkinməyərək bu istiqamətdə eksperimentlərini davam etdirməkdə, duyulması uğurlar əldə etməkdədir. Onun belə işləri ənənə ilə müasirliyin qoşağında təqdim olunduğundan və məlum qaynaqların təsiri baxımından, daha dəqiq desək, məlum bədii şə-